

Natuurtoets Schalkwijk

DRAGEN
CONCEPT

Natuurtoets Schalkwijk

DRAAFT

CONCEPT

dossier : Schalkwijk
registratienummer : BA6918-101-101
versie : 1.5
classificatie : Klant vertrouwelijk

Gemeente Haarlem

december 2012

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	3
1.1	Doel en aanleiding	3
1.2	Plangebied	5
1.3	Voorgenomen plannen en werkzaamheden	7
1.4	Flora- en faunawet	7
2	HUIDIGE NATUURWAARDEN	10
2.1	Methode veldonderzoek	10
2.2	Resultaten veldonderzoek	11
3	BEOORDELING VAN EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN	14
3.1	Ecologische effecten	14
3.2	Overtredingen verbodsbepalingen Flora- en faunawet	15
3.3	Mogelijke mitigerende maatregelen	15
3.4	Eventuele restschade, ontheffing en compensatie	17
4	CONCLUSIE	18
5	LITERATUURLIJST	19
6	COLOFON	21

1 INLEIDING

1.1 Doel en aanleiding

De gemeente Haarlem heeft, in samenwerking met de Vereniging van Eigenaren van winkelcentrum Schalkwijk, het voornemen om het bestaande winkelcentrum Schalkwijk te herstructureren tot het stadsdeelhart Schalkstad. Hiervoor wordt het huidige winkelcentrum gesloopt. Bij de sloop van het winkelcentrum kunnen effecten ontstaan op beschermde natuurwaarden. De gemeente Haarlem heeft Royal HaskoningDHV gevraagd hiernaar ecologisch onderzoek te doen.

De gemeenteraad zal pas kunnen besluiten het gewijzigde bestemmingsplan vast te stellen, als zij er zich van heeft overtuigd dat het plan haalbaar en vergunbaar is binnen de wettelijke kaders. Binnen de invloedssfeer van het plan zijn er geen gebieden die vallen onder het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet. De Ecologische Hoofdstructuur ligt op meer dan een kilometer afstand. Bij de ontwikkeling van het gebied hoeft daarom alleen rekening gehouden te worden met de Flora- en faunawet.

Dit rapport spitst zich toe op de vragen:

- komen er in het plangebied beschermde planten of dieren voor, en kunnen deze schadelijke effecten ondervinden van de plannen en voorgenomen werkzaamheden?
- is er voor het realiseren van het voornemen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig?
- zijn er maatregelen nodig om schade aan beschermde planten en dieren te voorkomen of te verminderen?

Recent is gebleken dat de uitgangspunten van de Aanmeldingsnotitie mogelijk kunnen gaan wijzigen. Deze natuurtoets gaat uit van het oorspronkelijke voornemen uit de Aanmeldingsnotitie (november 2011).

In dit rapport worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven (hoofdstuk 2), de effecten op beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) en de conclusies (hoofdstuk 4). Dit hoofdstuk gaat verder in op het voornemen het winkelcentrum te herstructureren.

Figuur 1. Locatie projectgebied (rode ovaal) in Haarlem (bron: Google Earth)

1.2 Plangebied

Het plangebied is het gebied waarbinnen de herstructurering zal plaatsvinden, te weten het bestaande winkelcentrum Schalkwijk en haar directe omgeving. Het plangebied wordt begrensd door de Aziëweg in het noorden, de Briandlaan in het oosten, Roosje Vospad en Jo Sterckstraat in het zuiden en de Europaweg in het westen.

Figuur 2: Afbakening plangebied

Het winkelcentrum bestaat uit een overdekt complex met 125 winkels. Aan de oostzijde van het winkelcentrum zijn de grote parkeerplaatsen Californiëplein en Floridaplein gelegen. Het plein is aangekleed door middel van platanen. Verder loopt er langs het parkeerterrein, parallel aan de Briandlaan, een brede watergang met aan weerszijde bomenrijen van gewone es. De parkeerplaats wordt ontsloten middels twee bruggen, de Floridabrug en de Californiëbrug.

Ten noorden van het winkelcentrum staat een hoge kantoorflat, een nevenvestiging van de provincie Noord-Holland, en het busstation Winkelcentrum Schalkwijk. Het busstation bestaat uit vier busperrons en een halte aan de openbare weg. Aan de zuidzijde van het winkelcentrum staat verder nog een aantal losse winkelpanden, een politiebureau en het appartementencomplex Costa Del Sol. Ten zuiden hiervan loopt eveneens een brede watergang, met aan de overzijde een stadsparkje en een sporthal (De Spaarnehal). Tegenover de sporthal is de openbare bibliotheek met daarboven en achter een aantal appartementen.

De gebouwen binnen de onderzoekslocatie bestaan met uitzondering van de twee flatgebouwen uit relatief lage bebouwing met platte daken. De groenstructuren binnen het onderzoeksgebied bestaan voornamelijk

uit het stadsparkje en de watergang door en langs het plangebied. Verder staan er bomenrijen in de middenbermen van de Costa Del Sol en verschillende bomen in plantvakken rondom het winkelcentrum. Achter de bibliotheek is verder een openbaar grasveldje aanwezig met enkele plantsoenen en grenzend aan een aantal achtertuinen.

Figuur 3. Foto's Schalkwijk

1.3 Voorgenomen plannen en werkzaamheden

Voornemen: Herstructurering

Het voornemen is om het bestaande winkelcentrum Schalkwijk te herstructureren tot het stadsdeelhart Schalkstad. Het gaat om de volgende activiteiten:

- De huidige gebouwen en parkeerplaatsen in het plangebied, waaronder het huidige winkelcentrum Schalkwijk worden gesloopt;
- Bouw van nieuw winkelcentrum en 550 extra woningen, parkeervoorzieningen, andere publieke diensten en voorzieningen (bron: Aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling Schalkstad, november 2011);
- De watergangen aan de zuidkant en oostkant en het stadspark blijven bestaan.

1.4 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sinds 1 april 2002 de bescherming van individuen en populaties van inheemse planten- en diersoorten tegen schadelijk menselijk handelen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemeen voorkomende (tabel 1), zwaarder beschermde soorten (tabel 2) en strikt beschermde soorten (Tabel 3 soorten). Uitgangspunt is dat verzamelen, verstoren, doden of vernietigen van beschermde soorten of versterking van het leefgebied niet is toegestaan. De wet verbiedt handelingen of ontwikkelingen die de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten in gevaar kan brengen (artikel 8 t/m 12). Daarnaast spreekt de wet over een zorgplicht, waarbij eenieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen tegenover in het wild levende planten en dieren.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten heeft een initiatiefnemer de verantwoordelijkheid om te onderzoeken of in het plangebied beschermde soorten voorkomen en welke effecten de activiteit heeft op de soorten. Slechts onder strikte voorwaarden kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), voorheen het ministerie van LNV, als effecten (overtredingen verbodsbepalingen) onvermijdelijk zijn. Een ontheffing wordt alleen verleend als de initiatiefnemer aantoont zorgvuldig te werk te gaan, effecten zo veel mogelijk voorkomt en resteffecten compenseert.

Relevante verbodsbepalingen Flora- en faunawet

- Artikel 8:** Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:** Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:** Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Sinds februari 2005 bestaat vrijstelling voor een lijst van veel voorkomende beschermde soorten (Tabel 1). Hiervoor hoeft bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden. Bij effecten op strikt beschermde soorten (Tabel 3) is het verplicht een ontheffing met een uitgebreide toets van de Flora- en faunawet aan te vragen bij Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I. Voor effecten op soorten van Tabel 2 moet worden gewerkt volgens een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Zolang deze niet aanwezig is, is voor een ontheffing een lichte toets nodig.

Vogels en vaste verblijfplaatsen

De bescherming van nesten is vastgelegd in artikel 11 van de Flora- en faunawet. In augustus 2008 en 2009 is de Flora- en faunawet op enkele aspecten aangepast. Dit is weergegeven in de handreiking 2008 en handreiking 2009 van het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. Het is een herziening van de interpretatie van artikel 11.

De *handreiking 2008* geeft aan dat de verbodsbepalingen van artikel 11 zich beperken bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen e.d.), inclusief de functionele omgeving (kwantiteit, kwaliteit, bereikbaar e.d.) om het broeden succesvol te doen zijn, en slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. De lijsten zijn limitatief, nesten van overige soorten vallen alleen tijdens de broedperiode onder het beschermingsregime van artikel 11.

Er zijn hierop drie uitzonderingen:

1. Nesten van blauwe reiger, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, steenuil, raaf, zwarte kraai (als nest voor boombewonende roofvogels) en roek zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd onder artikel 11.

2. Nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten (rode en zwarte wouw, buizerd, wespendif, sperwer, havik, zeearend, torenvalk en boomvalk) en van ransuil zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben. Ook hier geldt dat er voldoende nestgelegenheid aanwezig moet blijven en dat niet elk kraaiennest in een territorium gespaard hoeft te worden bij een ingreep.

3. Nesten van grotendeels of geheel van menselijke activiteiten afhankelijke soorten (ooievaar, torenvalk, slechtvalk, kerkuil, oehoe, steenuil, gierzwaluw, boeren-zwaluw, huiszwaluw, grote gele kwikstaart) zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd onder artikel 11. Het vervangen, repareren of in de directe omgeving verplaatsen van een kast voor één van bovengenoemde soorten wordt niet gezien als een overtreding van artikel 11 zolang er maar nestgelegenheid beschikbaar blijft.

De *handreiking 2009* geeft aan dat vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de nationale regelgeving, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Er is geen vrijstelling of ontheffing mogelijk voor het verstoren van broedende vogels, of verstoren of vernietigen van nesten, eieren of jongen. Mogelijke negatieve effecten op een broedgeval moeten dus altijd worden voorkomen. Dit kan worden gerealiseerd door 'buiten het broedseizoen' de werkzaamheden aan te vangen, of te voorkomen dat een vogel begint te broeden in een plangebied. Voor het verstoren van vaste, jaarrond gebruikte broedplaatsen van vogels (onder andere roofvogelnesten) dient ook buiten het broedseizoen een ontheffing te worden aangevraagd. Hiervoor moet een uitgebreide toets doorlopen te worden (zie tabel 3-soorten). Voor de jaarrond beschermde nesten zijn vier categorieën in het leven geroepen waarvoor de verbodsbepaling van artikel 11 het *gehele* jaar geldt:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden

voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil¹ en slechtvalk).

4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil)

De volgende categorie nesten is *niet* buiten het broedseizoen beschermd:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om in de nabijheid een nieuw nest te bouwen (oeverwaluw, kokmeeuw).

---

¹ Er hoeft niet noodzakelijkerwijs op exact dezelfde locatie te worden genesteld, maar wel in de directe omgeving daarvan (bijvoorbeeld kerkuil).

2 HUIDIGE NATUURWAARDEN

2.1 Methode veldonderzoek

Het onderzoek heeft zich hoofdzakelijk gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels met een jaarrond beschermde verblijfs- of nestlocatie. Tevens is aandacht uitgegaan naar de aanwezigheid van eventueel aanwezige beschermde flora. Voor het onderzoek hebben tien veldbezoeken plaatsgevonden tijdens de avond- (na zonsondergang) en de ochtenduren (van ruim voor tot na zonsopkomst), zie tabel 1 en daarnaast een oriënterend veldbezoek op 11 mei 2012.

tabel 1. Weersomstandigheden veldbezoeken

Datum	Zonsondergang/ zonsopkomst	Start	einde	temperatuur	wind	bijzonderheden
22-05-'12	5:36 uur	4:00 uur	6:20 uur	13 °C	weinig	helder
07-06-'12	21:57 uur	21:30 uur	23:45 uur	17 °C	matig	geen
19-06-'12	5:19 uur	3:45 uur	6:00 uur	12 °C	weinig	geen
03-07-'12	22:02 uur	21:30 uur	23:40 uur	21 °C	weinig	(mot) regen
16-07-'12	5:39 uur	4:00 uur	6:00 uur	16 °C	matig	geen
17-08-'12	21:00 uur	20:40 uur	22:55 uur	23 °C	weinig	geen
03-09-'12	20:22 uur	19:55 uur	22:10 uur	19 °C	weinig	helder
14-09-'12	19:58 uur	19:40 uur	21:45 uur	17 °C	matig	geen
28-09-'12	19:24 uur	19:00 uur	21:05 uur	15 °C	matig	geen
31-10-'12	17:13 uur	17:00 uur	19:20 uur	12 °C	weinig	geen

Het vleermuisonderzoek heeft zich met name gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing op het terrein. Hiervoor hebben, conform het vleermuisprotocol, vijf veldrondes in de kraamperiode (15 mei tot 15 juli 2012) en vier veldrondes in de baltsperiode (15 augustus tot 1 oktober 2012) plaatsgevonden (tabel 1). Bovendien is in verband met de aanwezigheid van enkele flatgebouwen in Schalkwijk eind oktober een extra veldronde uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van de tweekleurige vleermuis.

Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D240X in combinatie met een Pettersson D100). Hiermee kunnen de ultrasone geluiden, die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden, voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Ook is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Bij twijfel is het geluid opgenomen en geanalyseerd in het hiervoor speciaal ontworpen computerprogramma Batsound. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat eind februari 2012 is geactualiseerd en door DLG en de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN) is goedgekeurd en wordt gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Het plangebied is tevens onderzocht op de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aan de hand van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (2009). Hierbij is met name aandacht uitgegaan naar het voorkomen van huismus en gierzwaluw. Het veldonderzoek naar deze soortgroep is uitgevoerd op dezelfde data van het vleermuisonderzoek, waarbij later op de ochtend of eerder in de avond een inventarisatieronde naar broedvogels met een jaarrond beschermde status heeft plaatsgevonden.

Verder is uiteraard ook gelet op eventuele andere beschermde of belangwekkende soorten binnen de planlocatie, zoals rugstreeppadden.

2.2 Resultaten veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek is een aantal algemene vogelsoorten aangetroffen en de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Andere zwaarder of strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Hieronder worden per soortgroep de bevindingen van het veldonderzoek verder omschreven.

Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn vijf soorten vleermuizen aangetroffen. De waarnemingen betreffen de volgende soorten: gewone dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis en watervleermuis zijn het meest talrijk aanwezig in de wijk. Van de gewone dwergvleermuis foerageren er verspreid over de wijk enkele tientallen dieren. Een concentratie van foeragerende gewone dwergvleermuizen is waargenomen in het stadparkje aan de zuidwestzijde van het winkelcentrum. Hiervandaan verplaatsen de dieren zich individueel over het plangebied. Een duidelijke vliegroute van gewone dwergvleermuis is niet waargenomen. De in het park foeragerende dieren lijken vanuit de zuidelijk en westelijk gelegen wijken afkomstig te zijn.

Van vaste rust- en verblijfplaatsen is binnen het onderzoeksgebied geen sprake. Binnen het plangebied zijn namelijk geen waarnemingen gedaan van zwermende, inkruipende danwel uitvliegende gewone dwergvleermuizen.

In het najaar zijn in de wijk verschillende baltsroepende gewone dwergvleermuizen in vlucht waargenomen, een verblijfplaats (paarverblijf) is hierbij echter niet vastgesteld.

Watervleermuis

Met betrekking tot watervleermuis is een belangrijke vliegroute vastgesteld over de watergangen ten zuiden van het Winkelcentrum Schalkwijk (bijlage 2). Het grootste aantal passerende watervleermuizen langs dit traject bedroeg 44 exemplaren, geteld op 16 juli 2012. Verder foerageren enkele watervleermuizen boven de grotere wateroppervlakten in de wijk. De verblijfplaats van deze groep watervleermuizen ligt buiten het plangebied en zal verder ten westen ervan moeten worden gezocht.

In het najaar is dit aantal beduidend lager en zijn op verschillende plaatsen boven de watergangen foeragerende dieren waargenomen.

Rosse vleermuis

In het begin van de kraamperiode is een kleine groep foeragerende rosse vleermuizen waargenomen boven het zuidelijk deel van het plangebied. Ook in de verdere zomer en het najaar zijn nog enkele waarnemingen gedaan van deze soort. Het betreft echter uitsluitend overvliegende en foeragerende dieren, die zich op grote hoogte boven de projectlocatie bevinden en geen binding hebben met (delen van) het plangebied..

Ruige dwergvleermuis

Van de ruige dwergvleermuis is het overgrote deel van de waarnemingen gedaan in de baltsperiode (najaar). Hierbij zijn tevens enkele vliegende baltsroepende dieren waargenomen. Echter zijn geen

baltslocaties binnen het plangebied vastgesteld. Belangrijk foerageergebied of een vliegroute van deze soort zijn eveneens niet waargenomen binnen het plangebied.

Laatvlieger

Van de laatvlieger is slechts één waarneming gedaan binnen het plangebied. Verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes ontbreken voor deze soort binnen het plangebied.

Tweekleurige vleermuis

Met betrekking tot de tweekleurige vleermuis heeft op 31 oktober nog een aanvullend veldbezoek plaatsgevonden. Het veldonderzoek heeft zich hierbij gericht op de aanwezige flatgebouwen. Aanleiding van dit veldbezoek is volgend citaat uit "Vleermuizen in hun landschap" (K. Kapteyn, 1995):

De derde waarneming was van een exemplaar, dat op 13 oktober 1987 op de zesde verdieping aan de buitenmuur van een flatgebouw in Schalkwijk hing (Haarlem).

Met het veldonderzoek eind september en eind oktober zijn echter geen aanwijzingen gedaan dat de soort (nog) een verblijfplaats heeft in dit deel van Schalkwijk. Waarnemingen of mogelijke waarnemingen van deze soort zijn niet gedaan.

Vogels

Met betrekking tot vogels in en rondom het plangebied zijn enkele algemeen voorkomende soorten waargenomen. Het betreft hierbij de soorten: koolmees, pimpelmees, heggenmus, roodborst, winterkoning, merel, kauw, stadsduif, meerkoet, wilde eend, knobbelzwaan, fuut, halsbandparkiet, zwarte kraai, ekster.

Kritische vogelsoorten of vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie zijn niet waargenomen binnen het plangebied. Er is een nest aangetroffen van zwarte kraai en ekster in de rij abelen langs de watergang achter de sporthal. Er zijn geen jaarrond beschermde boombewonende roofvogels zoals ransuil en boomvalk vastgesteld in het gebied, deze komen niet voor in het plangebied.

Van de aangetroffen vogelsoorten kan worden uitgegaan dat deze binnen, of in de directe omgeving van, het plangebied zullen broeden. Er zijn verder geen aanwijzingen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals territoriaal roepende huismussen of in- en uitvliegende gierzwaluwen.

Overige beschermde soorten

Vissen

De watergangen in het plangebied worden niet vergraven, er zijn daarom geen effecten mogelijk op vissen. Er heeft geen vissenonderzoek plaatsgevonden.

Amfibieën en reptielen

Bij het veldonderzoek zijn de algemeen voorkomende (tabel 1) soorten gewone pad en bastaardkikker aangetroffen. Andere soorten die mogelijk voorkomen in het plangebied op basis van verspreidingsgegevens en habitatgeschiktheid zijn meerkikker, kleine watersalamander en bruine kikker. Er zijn geen (roepende) rugstreeppadden vastgesteld, de veldecoloog is tussen begin april en eind juni driemaal op het geschikte moment in het gebied geweest, de aanwezigheid van rugstreeppad wordt daarom uitgesloten. Overige (strik) beschermde soorten amfibieën en reptielen worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren eveneens niet verwacht binnen de planlocatie.

Vaatplanten

Met betrekking tot flora zijn er binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de aanwezige beplanting, het beheer en gebruik ervan, wordt ook niet verwacht dat beschermde plantensoorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen grondgebonden zoogdieren aangetroffen bij het veldonderzoek. Het gebied is mogelijk geschikt voor algemeen voorkomende (tabel 1) beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals bosmuis, rosse woelmuis, mol, bosspitsmuis en huisspitsmuis. Zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht in het gebied op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens.

Overige soorten

In het plangebied zijn geen andere soorten beschermde dieren aangetroffen, zoals dagvlinders, slakken of weekdieren. Het plangebied is geen geschikt leefgebied voor deze soorten beschermde dieren.

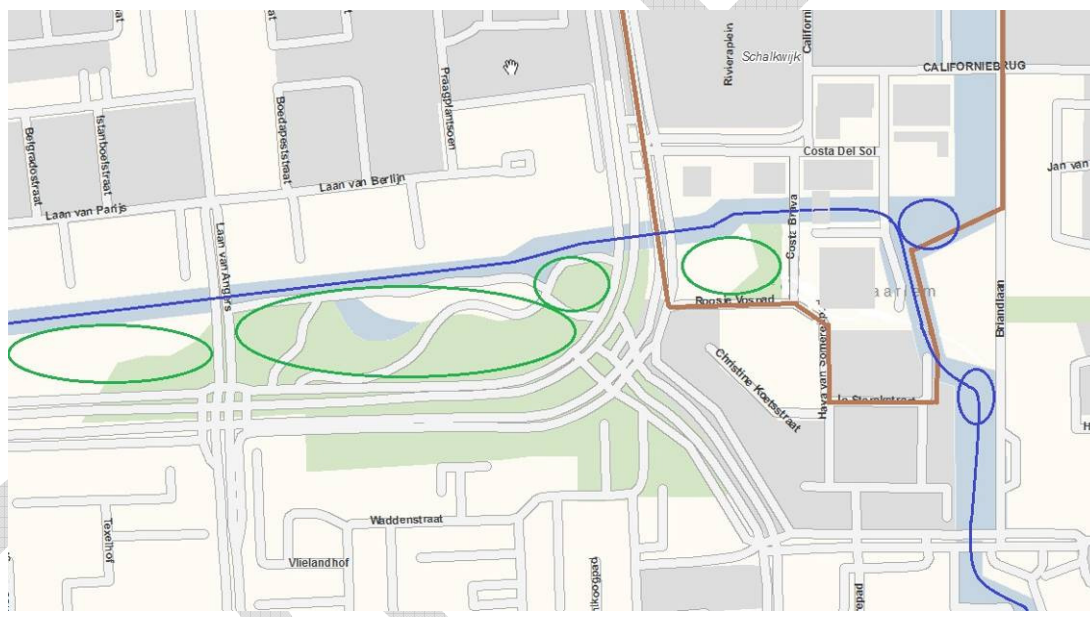
3 BEOORDELING VAN EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf wordt bepaald of het voornemen effecten heeft op door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren, en of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

3.1 Ecologische effecten

Vleermuizen

De plaatsen waar gewone dwergvleermuis en watervleermuis foerageren blijven gehandhaafd in het huidige plan (de watergangen en het stadsparkje) (zie figuur 4). Ook blijft de vliegroute van watervleermuis over de watergang aan de zuidkant gehandhaafd in het huidige plan. Er verdwijnen geen kolonieplaatsen van gewone dwergvleermuis en watervleermuis, en er verdwijnen geen kolonieplaatsen, foerageergebied of vaste vliegroutes van andere vleermuizen. Wel is (tijdelijke) hinder van geluid en licht en tijdelijke blokkering van de watergangen mogelijk tijdens de bouw.

Figuur 4. Vliegroute watervleermuis (blauwe lijn) en mogelijke foerageergebieden gewone dwergvleermuis (groen) en watervleermuis (blauw). Rode lijn is afbakening van het plangebied

Vogels

Het nest van zwarte kraai bevindt zich in een rij abelen langs de watergang aan de achterkant van de sporthal, die niet worden verwijderd. Er verdwijnen geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten, deze komen niet voor in het plangebied. Er verdwijnt wel broedbiotoop voor vogels. Broedende vogels en hun nesten mogen niet verstoord worden.

Overige beschermde soorten

Er zijn geen overige beschermde plant- of diersoorten aangetroffen of mogelijk aanwezig in het gebied.

3.2 Overtredingen verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Vleermuizen

Vleermuizen zijn streng beschermd door de Flora- en faunawet. Door licht- en geluidhinder of door tijdelijke werkzaamheden in de buurt van de watergangen kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen (namelijk foerageergebied van gewone dwergvleermuis en foerageergebied en vliegrouete van watervleermuis) boven de watergangen en het stadsparkje worden verstoord. Dit is een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Er zijn nu geen werkzaamheden voorzien aan de watergangen en het stadsparkje. Indien er toch werkzaamheden nodig zijn aan het stadsparkje en de watergang, en door deze werkzaamheden treedt verstering van vast jachtgebied of vaste vliegrouete op, dan wordt daarvoor artikel 11 overtreden.

Vogels

Indien buiten het broedseizoen wordt gewerkt, worden er geen verbodsbepalingen overtreden van de Flora- en faunawet voor vogels. Mogelijk geschikte biotopen voor broedende vogels (ruigtes, struwelen, bomen e.d.) die door werkzaamheden verdwijnen, dienen ruim voor het broedseizoen verwijderd te zijn (voor half februari).

Overige beschermde soorten

Er worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden voor andere beschermde soorten.

3.3 Mogelijke mitigerende maatregelen

Vleermuizen

Als er wordt rekening gehouden met onderstaande maatregelen om effecten op vleermuizen te voorkomen, dan is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig. Het gaat om de volgende maatregelen:

- zorgen dat de watergang niet wordt geblokkeerd door duikers of andere obstakels;
- voorkómen van verlichting of aanbrengen van vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurige LED verlichting eventueel voorzien van bewegingsdetectoren);
- vermijden van verlichting tijdens de werkzaamheden aan en langs de watergang gedurende de actieve periode van vleermuizen (april t/m oktober);
- voorkomen dat de watergang ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden tijdelijk geblokkeerd wordt in de actieve periode van vleermuizen (april t/m oktober).

Vogels

De werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben op broedvogels die in het plangebied broeden. Deze effecten kunnen optreden wanneer de werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen. Ontheffing is niet mogelijk. Daarom dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden, of dienen geschikte broedbiotopen (die verwijderd moeten worden) voor half februari verwijderd te zijn. Advies is om te zorgen dat er tijdens de bouwperiode geen stille periodes voorkomen waarin vogels alsnog tot broeden kunnen komen.

Overige beschermde soorten

Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig voor overige beschermde soorten.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet regelt de zorgplicht. Dit betekent dat een ieder 'voldoende zorg' in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat bij de werkzaamheden aan Schalkstad het doden of opzettelijk verontrusten van beschermde en niet beschermde planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat aangetroffen soorten verplaatst dienen te worden.

Plusjes voor natuur

Los van voorgaande maatregelen in verband met natuurwetgeving, zijn met weinig extra moeite maatregelen in het ontwerp op te nemen die zeer gunstige effecten kunnen hebben voor natuurwaarden in de stad. Te denken valt aan de volgende maatregelen:

- het openhouden van clusters stootvoegen van spouwmuren en andere inkruiopeningen, of het inbouwen of ophangen van clusters vleermuiskasten; vleermuisverblijven worden vaak niet opgemerkt door mensen, en er wordt meestal geen hinder van ondervonden;
- het inbouwen van enkele winterverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in massievere gebouwen met een warme ruimte (CV ketel of liftschaft);
- het ophangen van clusters nestkasten voor huismussen of gierzwaluwen (zie foto)

- het sparen van bomen; daarbij gaat het vooral om bomen met holten en/of met kraaiennesten (waaronder de abelen langs de watergang achter de sporthal) voor broedvogels en als kolonieplaats en jaagrouten voor vleermuizen;
- het aanleggen van natuurvriendelijke oevers met flauwe oplopende oever met riet (watergang van de Briandlaan): voor o.a. vissen, amfibieën, libellen, vlinders, vleermuizen, vogels en voor de waterkwaliteit en de beeldkwaliteit;
- het creëren van bloemrijke en kruidenrijke bermen en oevers.

Deze maatregelen zijn niet verplicht voor het voorkómen van effecten op beschermde soorten. Voor de invulling hiervan kunnen wij u verder adviseren.

3.4 Eventuele restschade, ontheffing en compensatie

Met de mitigerende maatregelen uit de vorige paragraaf is het mogelijk de werkzaamheden uit te voeren zonder verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te overtreden. In dat geval is geen ontheffing nodig.

Indien maatregelen niet worden genomen of er door het aanpassen van het voornemen toch effecten ontstaan op foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen bij de watergangen en het stadsparkje, dan is een ontheffing nodig.

4 CONCLUSIE

Tijdens het veldonderzoek is een aantal beschermde soorten aangetroffen: gewone dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Andere zwaarder of strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Hiervan heeft gewone dwergvleermuis een foerageergebied in het stadsparkje en watervleermuis een vliegroute en foerageergebied boven de watergangen. Omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden aan het stadsparkje en de watergangen, worden er geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Wel moeten versturende effecten van licht, geluid en de bouw op vleermuizen worden voorkomen. Hiervoor zijn maatregelen mogelijk.

Nesten van jaarrond beschermde vogels worden niet gekapt. De werkzaamheden kunnen wel negatieve effecten hebben op broedvogels die in het plangebied broeden. Deze effecten kunnen optreden wanneer de werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen. Ontheffing is niet mogelijk. Daarom dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden, liefst vóór half februari. Advies is om te zorgen dat er tijdens de bouwperiode geen stille periodes voorkomen waarin vogels alsnog tot broeden kunnen komen.

Er is zonder veel moeite met een aantal maatregelen veel winst te behalen voor natuurwaarden in de stad, los van de wetgeving. Geadviseerd wordt om daarmee rekening te houden in het ontwerp.

Bij de werkzaamheden dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Dit betekent dat bij de werkzaamheden aan Schalkstad het doden of opzettelijk verontrusten van beschermde en niet beschermde planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Als bij de werkzaamheden dieren worden aangetroffen, dienen ze verplaatst te worden.

5 LITERATUURLIJST

Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna* 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV, Utrecht

Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*.

Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Koninklijke Vermande (1999-2009) Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, oktober 2008, Handreiking Flora- en faunawet.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 26 augustus 2009, corr.046, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, Den Haag.

Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna* 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden

Scharringa C.J.G., Ruitenbeek W., en Zomerdijk P., 2010, *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*, Springeruit Drukwerk.

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.minlnv.nl

www.noord-holland.vissenatlas.nl

DRAFT

6 COLOFON

Gemeente Haarlem/Natuurtoets Schalkwijk
BA6918-101-101

Opdrachtgever	: Gemeente Haarlem
Project	: Natuurtoets Schalkwijk
Dossier	: BA6918-101-101
Omvang rapport	: 19 pagina's
Auteur	: Ellen van Norren
Interne controle	: Ilco van Woersem
Projectleider	: Carel Schut
Projectmanager	: Amber van Tatenhove
Datum	: 12-12-2012
Naam/Paraaf	:

DRAFT